

Global school-based student health survey Bonaire 2023

Onderzoek naar de
gezondheidstoestand van
schoolgaande jongeren op Bonaire

Deze factsheet biedt een overzicht van de leefstijl, het middelengebruik, de mentale gezondheid en de seksuele gezondheid van jongeren op Bonaire. De gegevens zijn verzameld via de Global school-based student health survey, die in september 2023 is afgenomen onder leerlingen van het voortgezet onderwijs en het MBO op Bonaire (allen Scholengemeenschap Bonaire).

Een papieren vragenlijst, beschikbaar in vier talen, werd onder schooltijd ingevuld en bevatte 85 vragen die anoniem ingevuld werden. In het schooljaar 2023-2024 telden de scholen in totaal 1254 leerlingen van 13 tot en met 17 jaar. De resultaten van 797 jongeren zijn meegenomen in het onderzoek (responspercentage 64%). De Pan American Health Organization heeft de resultaten geanalyseerd, waardoor de cijfers internationaal vergelijkbaar zijn.

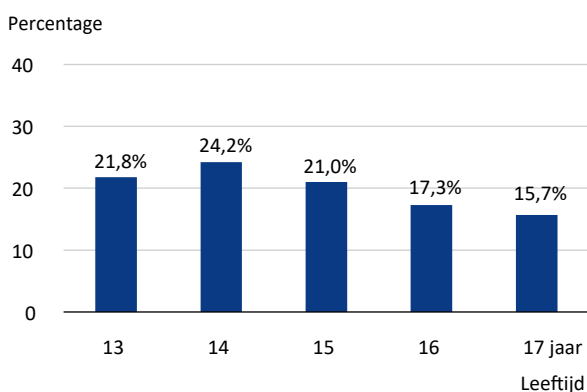
Deze factsheet presenteert een selectie van de verzamelde data, waarbij indien mogelijk een vergelijking is gemaakt met de resultaten van de Youth Health Study Bonaire 2013. In 2013 werden ook 18- en 19-jarigen meegenomen in het onderzoek en was de groep respondenten kleiner. Dit maakt dat de resultaten niet volledig vergelijkbaar zijn.

Dit onderzoek is mogelijk gemaakt door een samenwerking tussen de afdeling Publieke Gezondheid van het Openbaar Lichaam Bonaire, de Pan American Health Organization en de Scholengemeenschap Bonaire. Aanvullende informatie over het onderzoek kan worden opgevraagd bij de afdeling Publieke Gezondheid van het Openbaar Lichaam Bonaire.

Respondenten

De verhouding tussen jongens en meisjes dat deelnam aan het onderzoek was in 2023 ongeveer gelijk aan die van 2013. De respondenten waren in 2023 gemiddeld wat jonger, doordat in het onderzoek van 2013 ook 18 en 19-jarigen waren opgenomen. Het responspercentage was in 2023 wat hoger dan in 2013.

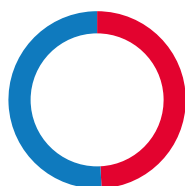
Respondenten naar leeftijd en geslacht 2023

Aantal respondenten

797

50,8%
jongens

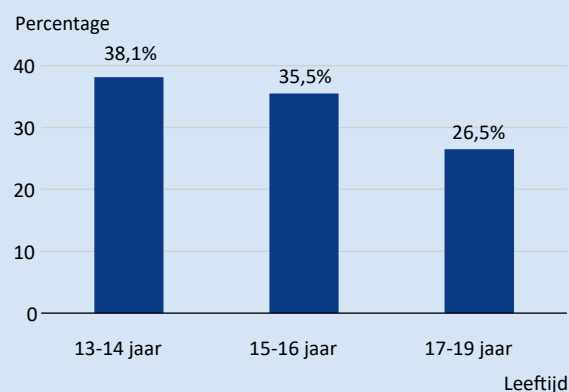

49,2%
meisjes

Responspercentage

64%

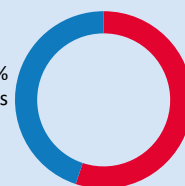
Respondenten naar leeftijd en geslacht 2013

Aantal respondenten

501

44,9%
jongens

55,1%
meisjes

Responspercentage

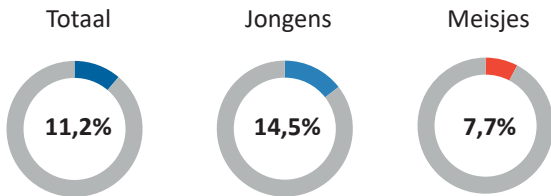
50,6%

Sport en bewegen

Er is ruimte voor verbetering op het gebied van lichaamsbeweging onder middelbare scholieren. Slechts 11% van de jongeren voldoet aan de aanbevolen dagelijkse beweegnorm van 60 minuten fysieke activiteit. Hoewel meer jongeren voldoen aan de richtlijn voor spier- en botversterkende oefeningen, is dit nog steeds slechts een derde. Eveneens gaat ongeveer een derde van de jongeren minimaal 1 dag per week bewegend, lopend of fietsend, naar school. Echter wordt het merendeel van de jongeren met de auto gebracht naar school, wat niet bijdraagt aan hun beweeggedrag. Opvallend is dat jongens meer bewegen dan meisjes.

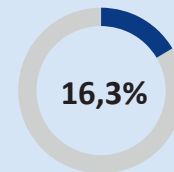
Beweegnorm 2023

Totaal percentage jongeren dat in de laatste 7 dagen elke dag minimaal 60 min fysiek actief was

De richtlijn is elke dag minimaal 60 minuten matig intensief bewegen.

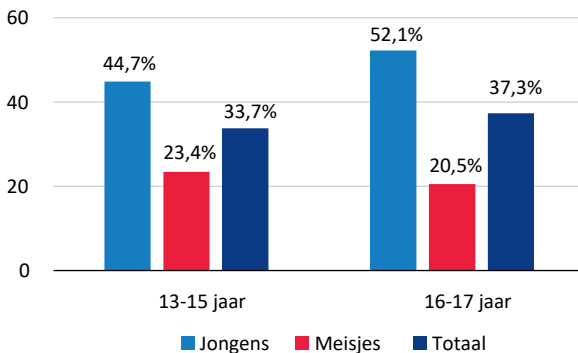
Beweegnorm 2013

Totaal percentage jongeren dat in de laatste 7 dagen elke dag minimaal 60 min fysiek actief was

Spierversterkende oefeningen 2023

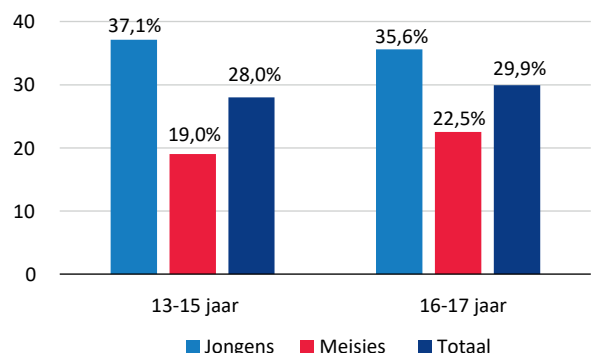
Percentage jongeren dat in de laatste 7 dagen min. 3 dagen oefeningen deed om de spieren sterker of strakker te maken

De richtlijn is drie keer per week spier- en botversterkende activiteiten uitvoeren, zoals push-ups of gewichtheffen.

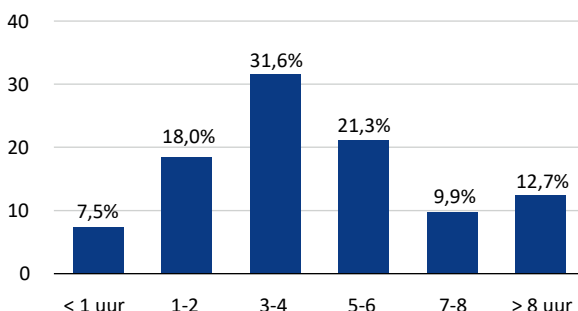
Lopen of fietsen naar school 2023

Percentage jongeren dat in de laatste 7 dagen 1 of meer dagen lopend of fietsend naar school ging

Zitgedrag 2023

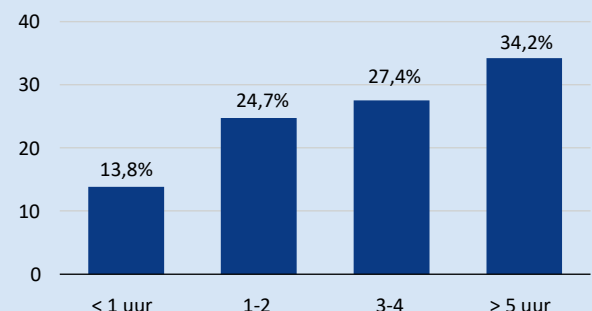
Percentage jongeren dat zittende activiteiten doet, zoals tv kijken, gamen, praten met vrienden/vriendinnen

Betreft het aantal uur zitten of liggen per dag, naast op school zitten, huiswerk maken en slapen.

Zitgedrag 2013

Percentage jongeren dat zittende activiteiten doet, zoals tv kijken, gamen, praten met vrienden/vriendinnen

Sport en bewegen in vergelijking met 2013

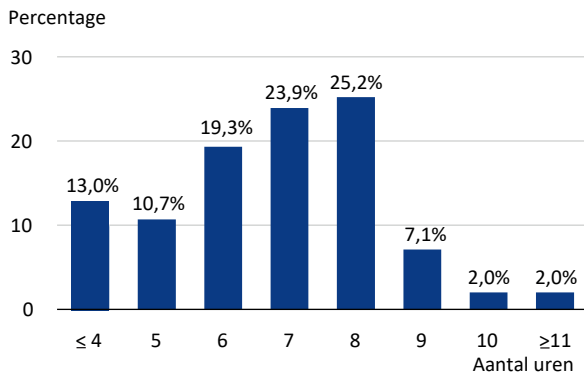
In vergelijking met 2013 zijn jongeren tegenwoordig minder actief en brengen ze meer tijd zittend door. Slechts 11% van de jongeren beweegt dagelijks minstens 60 minuten, terwijl dit percentage in 2013 nog 16% was. Bovendien spendeert nu 44% van hen dagelijks 5 uur of langer zittend, in vergelijking met 34% in 2013.

Slaap

Slaap is een belangrijk onderdeel van een gezonde leefstijl en speelt een cruciale rol in zowel de fysieke als de mentale gezondheid. Voor jongeren van 14 tot 17 jaar wordt aanbevolen om tussen de 8 en 10 uur per nacht te slapen. Echter, slechts 34% van de jongeren voldoet aan deze richtlijn, waarbij het merendeel minder dan 8 uur per nacht slaapt.

Aantal uur slaap op een schooldag 2023

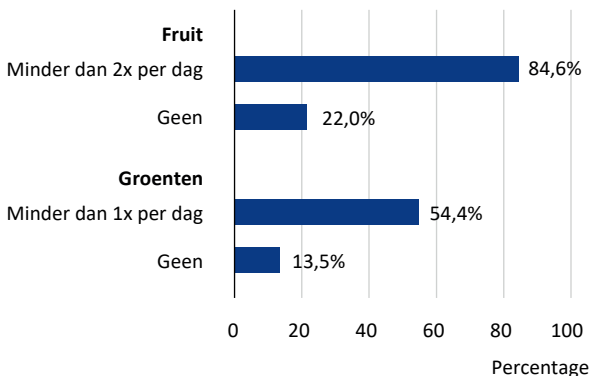
De aanbevolen slaapduur voor jongeren van 14 tot en met 17 jaar is 8 tot 10 uur slaap per nacht.

Voeding

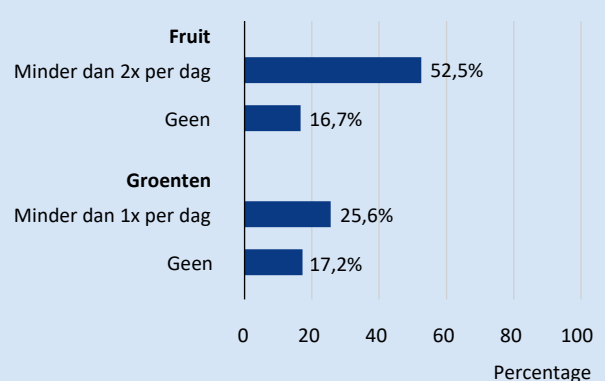
Het overgrote deel van de jongeren eet niet dagelijks 2 stuks fruit. Groente wordt iets vaker gegeten, maar nog steeds eet meer dan de helft van de jongeren niet dagelijks groenten. De relatief hoge prijzen voor verse groenten en fruit op het eiland kunnen mogelijk hun voedingskeuzes beïnvloeden. Bovendien heeft driekwart van de jongeren in de afgelopen week fastfood gegeten, zoals pizza, eten bij een fastfoodketen of foodtruck.

Voeding in de laatste 7 dagen 2023

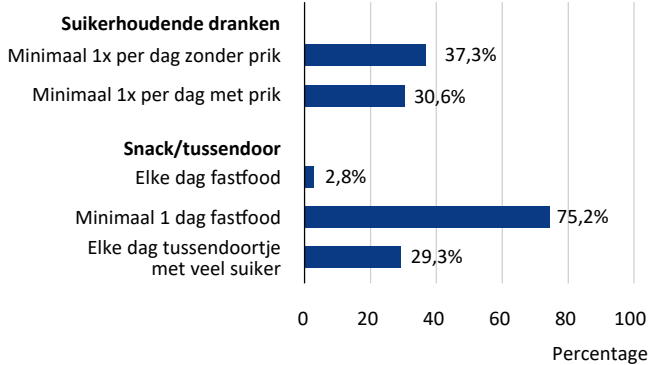

Fruit: De aanbevolen richtlijn is elke dag 200 gram fruit eten.
Groente: De aanbevolen richtlijn is elke dag 250 gram groente eten.

Voeding in de laatste 7 dagen 2013

Suikerhoudende dranken en snacks in de laatste 7 dagen 2023

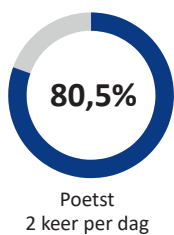
Suikerhoudende dranken in de laatste 7 dagen 2013

Mondzorg

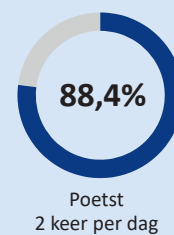
Een goede mondgezondheid is onderdeel van een gezonde leefstijl. 31% van de jongeren drinkt dagelijks suikerhoudende dranken met prik en 37% drinkt dagelijks suikerhoudende dranken zonder prik, wat kan leiden tot tandbederf en andere gezondheidsproblemen. Wel poetsen de meeste jongeren twee keer per dag hun tanden, zoals aanbevolen. Ondanks de vergoeding van tandheelkundige zorg tot 18 jaar door de zorgverzekering, is 8% van de jongeren nog nooit naar de tandarts geweest. Regelmatige tandheelkundige controles zijn van belang bij het behouden van een goede mondgezondheid.

Mondzorg 2023

Tandenpoetsen: De richtlijn voor tandenpoetsen is elke dag minimaal 2 keer poetsen.

Mondzorg 2013

Voeding en mondzorg in vergelijking met 2013

In vergelijking met 2013 laten de recente cijfers zien dat aanzienlijk minder jongeren dagelijks de aanbevolen hoeveelheid fruit en groente eten. Het aantal jongeren dat niet voldoet aan dagelijks twee stuks fruit eten, is toegenomen (53% in 2013, 85% in 2023%), en ook het aantal jongeren dat helemaal geen fruit eet, is toegenomen (17% in 2013, 22% in 2023). In 2013 at 26% van de jongeren niet dagelijks groente, terwijl dit percentage in 2023 is gestegen tot 54%.

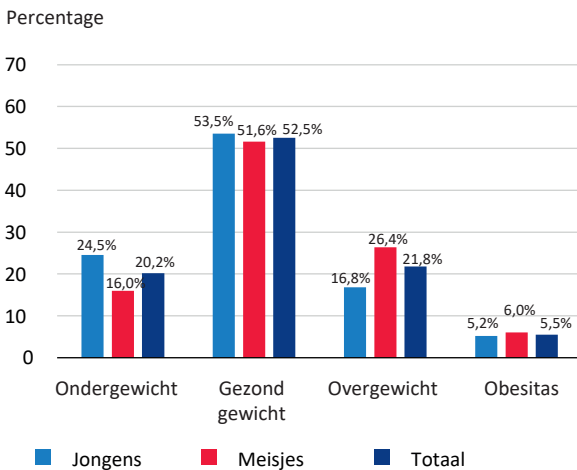
Wat betreft het drinken van suikerhoudende dranken met prik is er een aanzienlijke verandering opgetreden, namelijk een daling van 77% naar 31%. Echter, deze cijfers zijn mogelijk niet volledig vergelijkbaar omdat in 2013 slechts één vraag over suikerhoudende dranken werd gesteld, terwijl in 2023 twee vragen werden gesteld (ook over suikerhoudende dranken zonder prik). Op het gebied van mondverzorging is het percentage jongeren dat dagelijks twee keer hun tanden poetst licht gedaald, van 88% naar 81%.

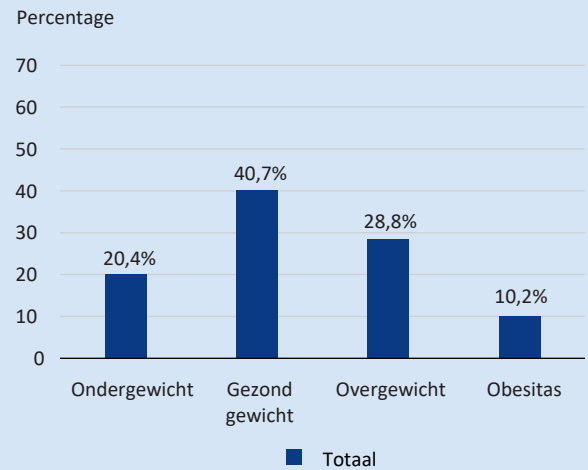
Gewicht

Er zit verschil in de gemeten lengte en gewicht (BMI) en de perceptie van gewicht van jongeren. Volgens de gemeten lengte en gewicht heeft 36% van de jongeren overgewicht of obesitas. Daarentegen vindt 27% zichzelf te zwaar. Aan de andere kant heeft 3% van de jongeren ondergewicht volgens de BMI-criteria, terwijl 20% van mening is ondergewicht te hebben. Deze discrepanties suggereren een mogelijk gebrek aan bewustzijn of vertekening in de perceptie van het eigen gewicht bij een deel van de jongeren. Daarentegen geeft BMI een ruwe indicatie van lengte en gewicht, maar het is nodig om naar meerdere factoren te kijken ter interpretatie van gezondheid.

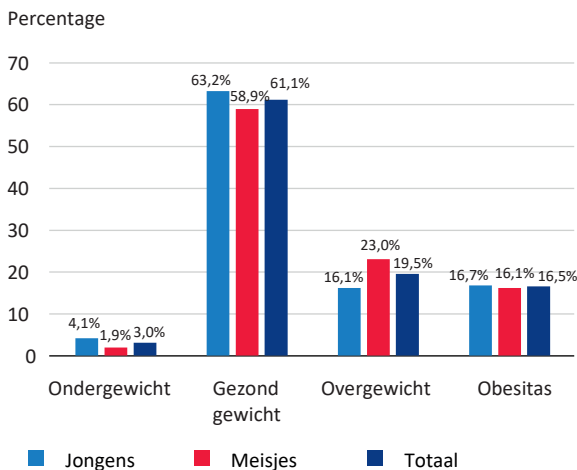
Gewicht op basis van eigen beschrijving 2023

Gewicht op basis van eigen beschrijving 2013

BMI op basis van gemeten lengte en gewicht 2023

Overgewicht in vergelijking met 2013

In 2023 geven jongeren wat minder vaak aan dat ze hun eigen gewicht als overgewicht of obesitas beschouwen dan in 2013. Dit zelfbeeld komt in 2023 niet altijd overeen met het werkelijke gewicht, gebaseerd op BMI. In 2013 werd het werkelijke gewicht niet gemeten, waardoor het onduidelijk is of hun zelfbeeld toen overeenkwam met de werkelijkheid.

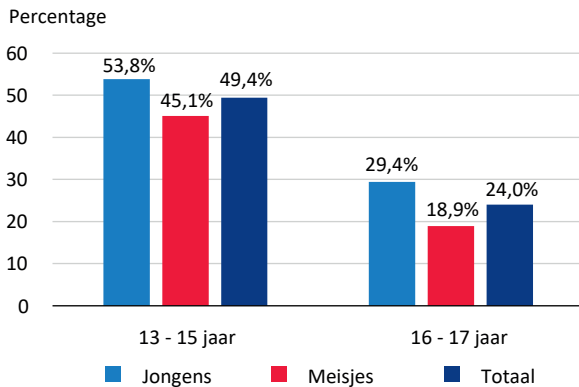

Middelengebruik

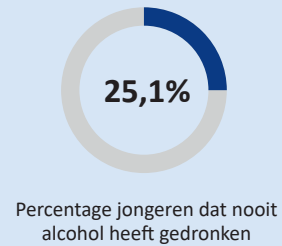
Alcohol

Alcohol blijkt het meest geconsumeerde middel onder jongeren, met een derde van de jongeren die in de afgelopen maand heeft gedronken. Ongeveer 60% van de jongeren tot en met 17 jaar heeft ooit alcohol gedronken en 20% is ooit dronken geweest. De voornaamste manieren van verkrijging zijn kopen in winkels of het verkrijgen via familieleden.

Jongeren dat nog nooit alcohol heeft gedronken 2023

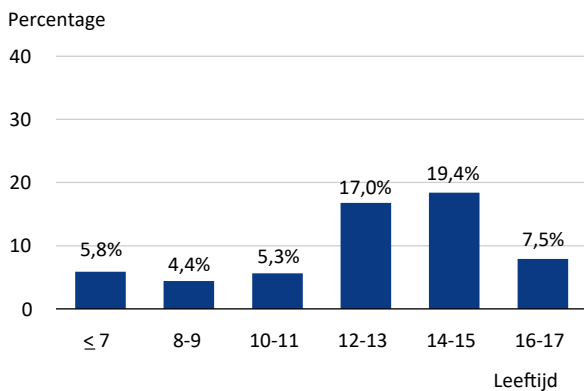

Jongeren dat nog nooit alcohol heeft gedronken 2013

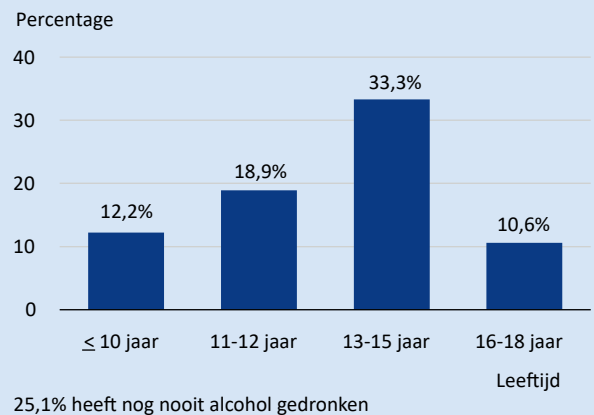

De verschillen in alcoholgebruik tussen 2013 en 2023 kunnen worden veroorzaakt doordat de respondenten in 2013 gemiddeld ouder waren.

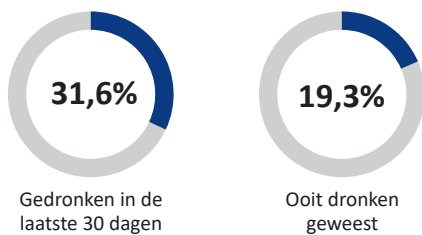
Leeftijd waarop jongeren voor het eerst alcohol dronken 2023

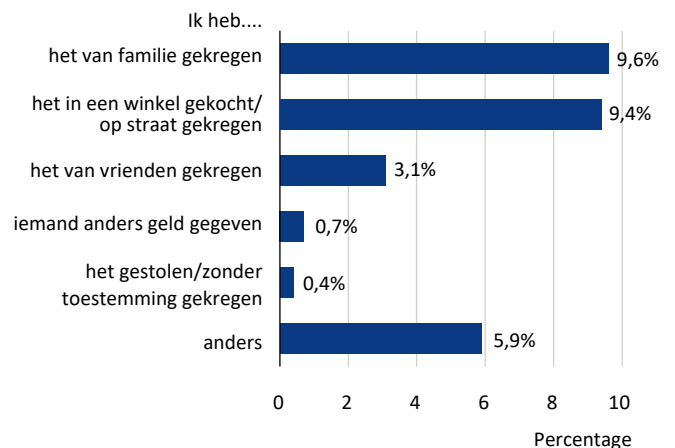
Leeftijd waarop jongeren voor het eerst alcohol dronken 2013

Alcoholgebruik onder jongeren 2023

Verkrijgbaarheid alcohol in de afgelopen 30 dagen 2023

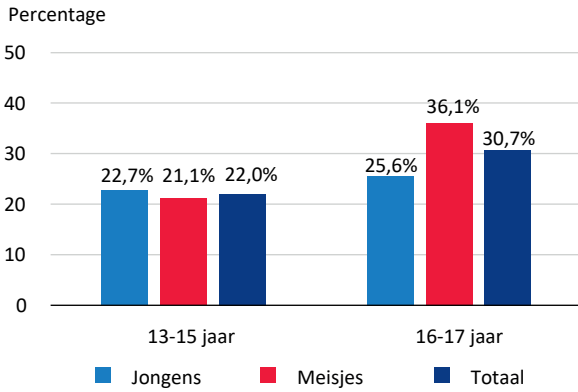

71% heeft geen alcohol gedronken in de afgelopen 30 dagen

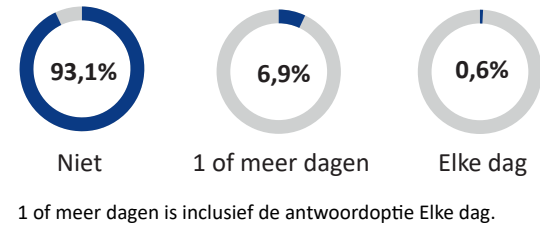
Roken

Wat betreft roken en het gebruik van een e-sigaret (vapen) komt vapen frequenter voor dan traditioneel roken. In de afgelopen maand heeft 19% van de jongeren gevaped, vergeleken met 7% die in dezelfde periode heeft gerookt. Het aandeel dagelijkse rokers is dan ook zeer klein.

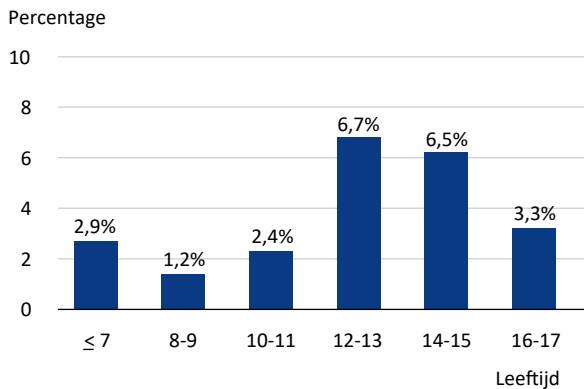
Jongeren dat ooit heeft gerookt 2023

Jongeren dat in de afgelopen 30 dagen heeft gerookt 2023

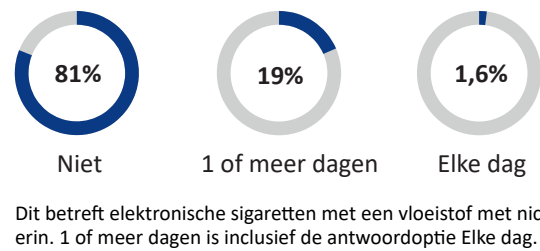

Leeftijd waarop jongeren voor het eerst hebben gerookt 2023

76,9% heeft nog nooit gerookt.

Jongeren dat in de afgelopen 30 dagen heeft gevaped 2023

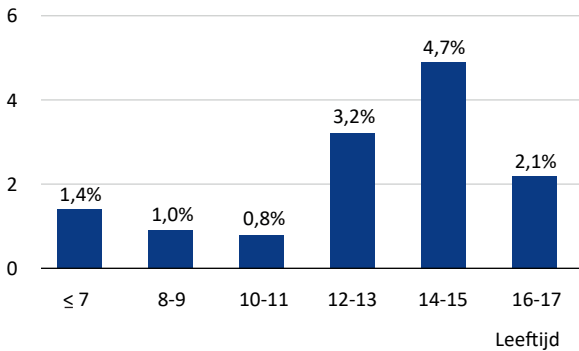

Drugsgebruik

Wat drugsgebruik betreft, heeft 13% van de jongeren ooit drugs gebruikt, waarbij cannabis vaker wordt gebruikt dan amfetaminen of cocaïne.

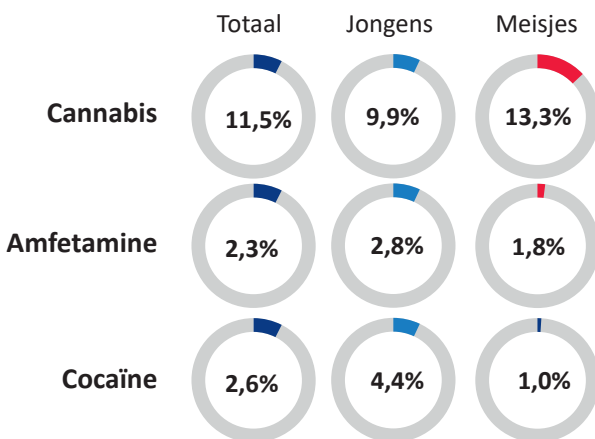
Leeftijd waarop jongeren voor het eerst drugs gebruikten 2023

Percentage

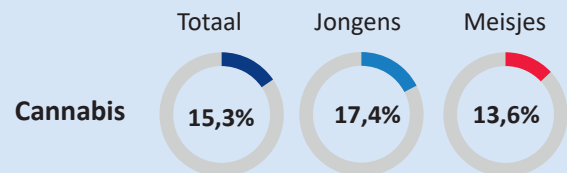

86,8% heeft nog nooit drugs gebruikt.

Jongeren dat ooit drugs gebruikt heeft 2023

Jongeren dat ooit drugs gebruikt heeft 2013

De verschillen in cannabisgebruik tussen 2013 en 2023 kunnen worden veroorzaakt doordat de respondenten in 2013 gemiddeld ouder waren.

Middelengebruik in vergelijking met 2013

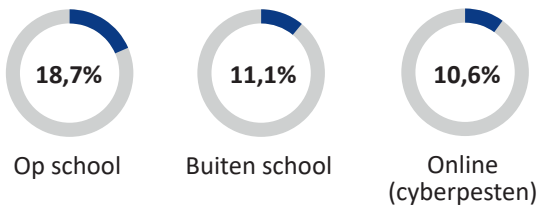
Het is lastig om verschillen in middelengebruik tussen 2013 en 2023 aan te tonen. Het aantal jongeren dat in de afgelopen 30 dagen gerookt heeft, lijkt afgenomen. Echter kunnen deze verschillen mogelijk worden verklaard doordat de jongeren in 2013 gemiddeld ouder waren. Vapen werd in 2013 niet meegenomen in het onderzoek, waardoor dit verschil niet te bepalen is. Er lijken tegenwoordig meer jongeren te zijn die nog nooit alcohol hebben gedronken dan in 2013 maar ook dit kan verklaard worden door een verschil in gemiddelde leeftijd van respondenten. Het cannabisgebruik onder jongeren verschilt niet significant. Het gebruik van amfetamine en cocaïne werd in 2013 niet afzonderlijk onderzocht, waardoor deze cijfers niet te vergelijken zijn met die van 2023.

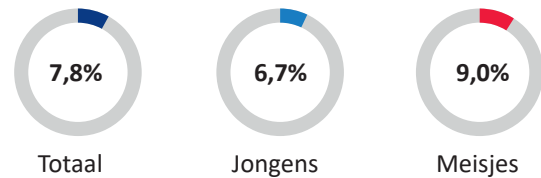
Mentale gezondheid

De mentale gezondheid van jongeren op Bonaire is verontrustend. 22% van hen ervaart meestal of altijd een gevoel van eenzaamheid, terwijl eenzelfde percentage zich down of depressief voelt. Zorgwekkend is ook dat 17% van de jongeren heeft nagedacht over zelfmoord. Opmerkelijk is dat de helft van de jongeren aangeeft nooit of zelden met iemand te kunnen praten over hun problemen. Deze resultaten geven een indicatie van de hulpvraag bij jongeren en onderstrepen de noodzaak om de mentale gezondheidsondersteuning voor jongeren te verbeteren.

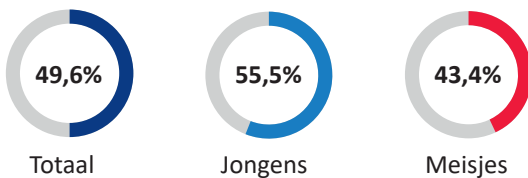
Jongeren dat in de laatste 12 maanden werd gepest 2023

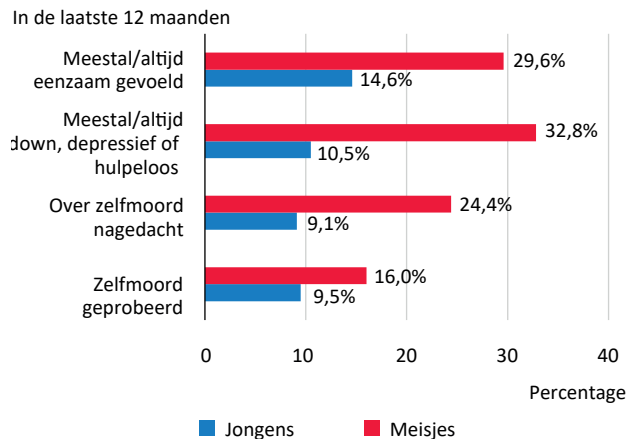
Jongeren dat nul goede vrienden heeft 2023

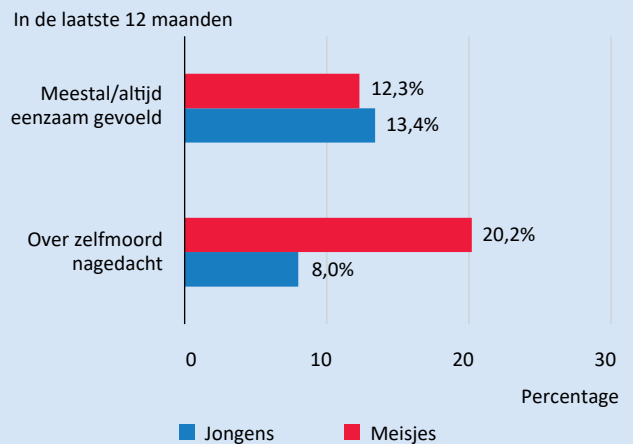
Jongeren dat in de laatste 30 dagen zelden of nooit met iemand kon praten over lastige problemen en zorgen 2023

Enzaamheid, down en zelfmoord 2023

Enzaamheid, down en zelfmoord 2013

Zelfmoord nagedacht en geprobeerd: Er is niet geverifieerd of deze vraag op een juiste wijze geïnterpreteerd is door de respondenten, noch zijn gegevens van zorgorganisaties beschikbaar over aantallen suïcidepogingen. Deze resultaten moeten daarom met voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Mentale gezondheid in vergelijking met 2013

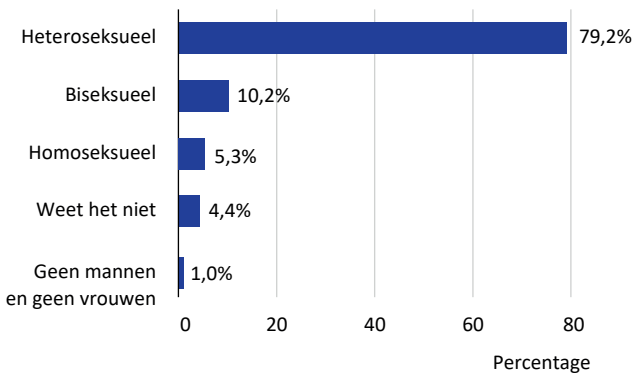
Vergeleken met tien jaar geleden gaf in 2023 een groter aantal meisjes aan gevoelens van eenzaamheid te ervaren (12% in 2013, 30% in 2023). Voor jongens is dit ongeveer gelijk gebleven. Het percentage jongeren dat in het afgelopen jaar heeft nagedacht over zelfmoord is ook ongeveer gelijk gebleven. In beide jaren dachten meisjes er vaker over na dan jongens.

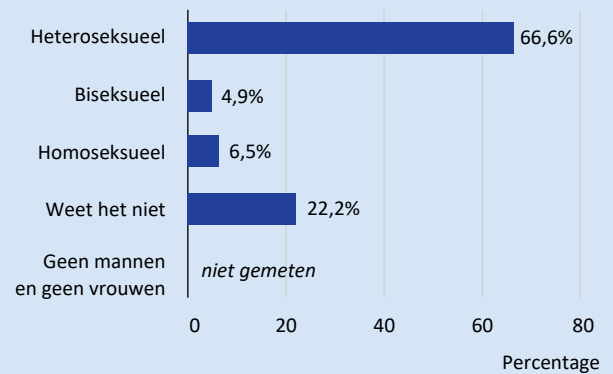
Seksuele gezondheid

17% van de jongeren geeft aan een andere seksuele voorkeur te hebben dan heteroseksueel, en 4% geeft aan het nog niet te weten. Van de jongeren van 13-15 jaar is 20% al seksueel actief geweest en van de jongeren van 16 of 17 jaar is 50% seksueel actief geweest. Hoewel meer dan de helft van de jongeren een condoom heeft gebruikt bij de laatste keer seks, geeft 6% aan geen voorbehoedsmiddel te hebben gebruikt. 29 jongeren zijn wel eens zwanger geweest of hebben iemand zwanger gemaakt. Dit benadrukt het belang van voorlichting over veilige seks.

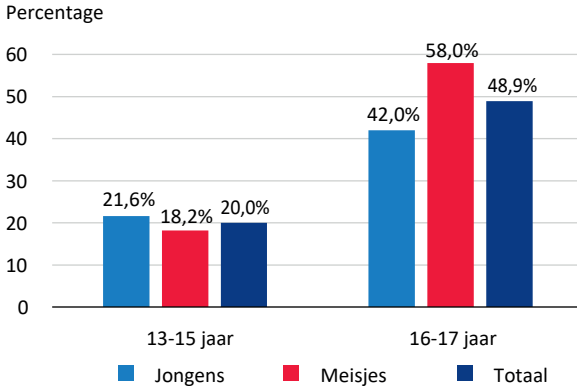
Seksuele voorkeur 2023

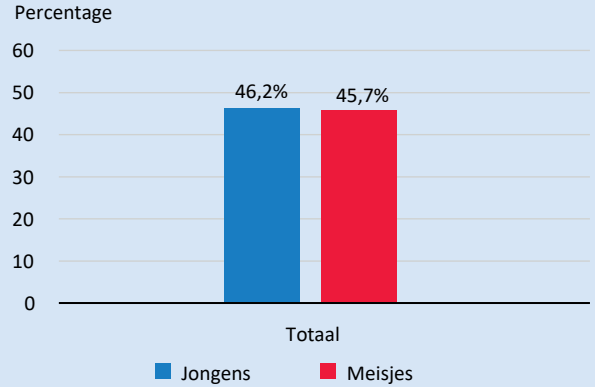
Seksuele voorkeur 2013

Jongeren dat ooit seks heeft gehad 2023

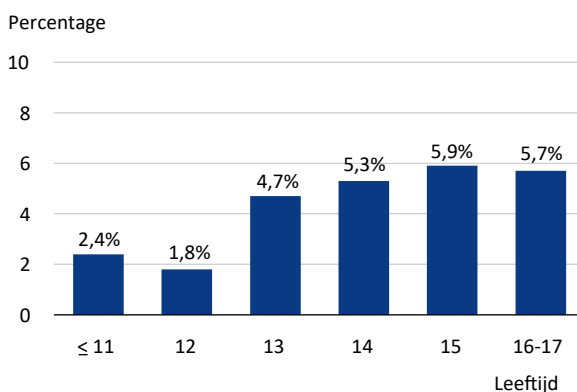

Jongeren dat ooit seks heeft gehad 2013

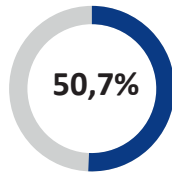
De verschillen in seksueel gedrag tussen 2013 en 2023 kunnen worden veroorzaakt doordat de respondenten in 2013 gemiddeld ouder waren.

Leeftijd waarop jongeren voor het eerst seks hebben gehad 2023

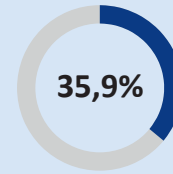

74,2% heeft nog nooit seks gehad.

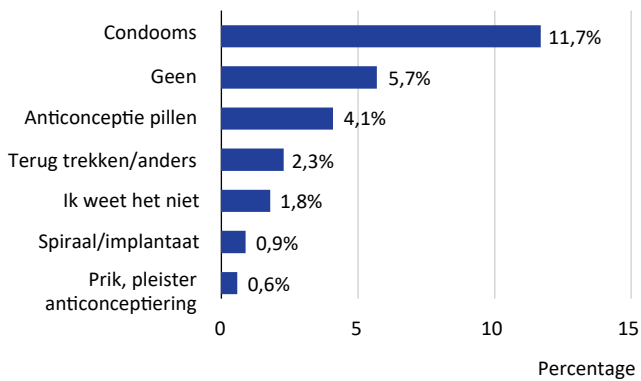
Jongeren dat ooit met ouders/voogd over seks heeft gesproken 2023

Jongeren dat ooit met ouders/voogd over seks heeft gesproken 2013

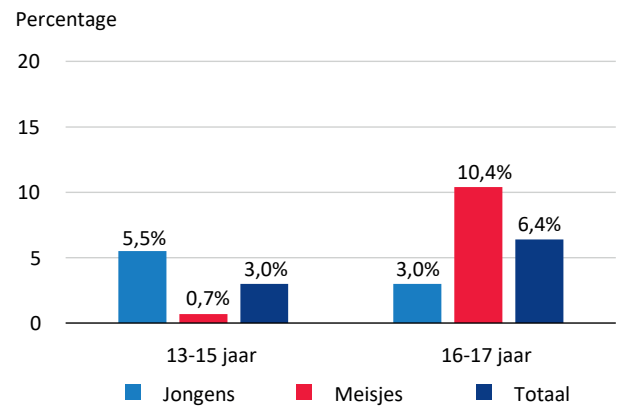

De laatste keer zwangerschap voorkomen door gebruik van 2023

72,9% heeft nog nooit seks gehad.

Zwanger geweest of iemand zwanger gemaakt 2023

Seksuele gezondheid in vergelijking met 2013

In 2023 zijn meer jongeren zeker over hun seksuele voorkeur. Zo wist in 2013 22% zijn of haar seksuele voorkeur nog niet, terwijl dat aantal in 2023 is gedaald tot slechts 4%. Daarnaast gaven in 2023 iets meer jongeren aan een andere seksuele voorkeur te hebben dan heteroseksueel (11% in 2013, 17% in 2023). De optie 'niet aangetrokken tot mannen en niet tot vrouwen' werd in 2013 niet gegeven. Het aantal jongeren dat ooit seks heeft gehad is lastig te vergelijken doordat de groepen verschillen in gemiddelde leeftijd.

Colofon

Dit is een publicatie van de afdeling Publieke Gezondheid,
van de directie Samenleving en Zorg van het Openbaar
Lichaam Bonaire.

Publicatiejaar: 2024

Analyse: Pan American Health Organization

Bewerking: Publieke Gezondheid Bonaire

Vormgeving: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Publieke Gezondheid
Openbaar Lichaam Bonaire
Gilberto F. Betico Croes 24
Kralendijk, Bonaire

Salubridat Públiko
Publieke Gezondheid